

İktisadî hareketler

Yerli şeker ve yabancı şekeri

Şekerden müstağni kalabilecek kimse olamayacağı gibi bu mevzudan da bigâne bulunacaklar mevcut bulunmuyor, herkes bir türlü söylüyor. Görünüşte vaziyet yerli şeker sanayiinin lehine... Herkes yabancı şekere nazaran çok temiz ve yüksek kaliteli olan yerli şekeri istiyor

Memleketimizde şeker imal ve istihsalı inhisarı, Türkiye şeker fabrikaları Türk Anonim şirketi elindedir. Aynı zamanda şeker piyasasında nâzım rol oynamak vazifesi de Vekiller Heyeti kararıyla bu şirkete verilmiştir. Bundan üç yıl evvelisine kadar Alpulu, Uşak, Eskişehir ve Turlhalda bulunan fabrikaların istihsalâtı, memleket istihlâkâtı ile bir tevazün teşkil ediyordu. Binaenaleyh, haricden şeker getirmek gibi bir mesele de mevcut değildi. O zamandan sonra gerek istihsal gerekse istihlâk bakımından vaziyette mühim tebeddülât oldu; istihsal azalıyor, istihlâk çoğalıyordu. Çünkü, o zamanlar Türk köylüsü için en kıymetli toprak mahsulü pancardı. Alpulu şeker fabrikasının ilk kurulduğu zamanlardaki gibi pancarın kilosunu 60 paraya satamamakla beraber gene elli para fiat buluyordu. Fakat -şükranla kaydedelim- bundan sonra buğday, arpa, afyon gibi bazı toprak mahsulleri daha kıymetlendiler. Pancarın esasen biraz daha düşmüş bulunan kıymeti bu mahsullerin kıymeti yanında sönük kaldı ve Türk çiftçisi pancardan yavaş yavaş uzaklaştı.

Vaziyet şöyle bir netice verdi: 80 bin tonluk şeker istihsalı -60 bin tona düştü, 80 bin tonluk istihlâk, istihsale makûsen mütenasib olarak, 100,000 tona yaklaştı.

Geçen malî senenin şeker istihlâki 94 bin tondur. Bu malî senenin istihlâkinin ise 103 bin tona vâsıl olacağı muhakkaktır. Husule gelen bu muvazenesizliği gidermek lâzımdı. Vekiller Heyeti bir kararla haricden şeker ithalini kabul etti ve bu işe de Türkiye Şeker Fabrikaları Türk Anonim şirketi memur edildi. Bunun memleket lehine olan tarafı, bu ithalâtla yılda 6-7 milyon liralık bir ithalât resminin alınabilmesidir.

Hükûmetin bu işe memur ettiği şirket, şeker ihracat memleketleri olan Sovyet Rusya, İngiltere, Çeko-Slovakya, Belçika ve Holandadan şeker almaktadır. Sovyet Rusyanın bize vereceği şeker oraya yapacağımız ihracatın nisbetine göre olabilir. İngilterenin ihracatı mahduttur. Holandanın takas primleri çok yüksek olduğundan bugün için şeker almak mümkün değildir. Vaziyet alelekser Çeko-Slovakya ve Belçikadan şeker almağa imkân vermektedir. Fakat ticaret anlaşmalarının hususiyetleri ve takas vaziyetleri bazan birinden, bazan diğeri -den şeker almak mecburiyetini ortaya çıkarmaktadır. Tabii bu memleketler malları birbirinden çok farklıdır. Tüccar daima şekerin iyisini ister. Halk, alıştığı şekeri bulamamaktan üzülmür. Fakat mevcut imkânlar vaziyetin başka türlü yürümesine müsaide değildir.

F. G.